

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดของพระภิกษุตามพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐

Legal Problems Regarding the Liability of Monks
Under the Computer – Related Crime Act (No.2) B.E.2560

กุลวดี ณ นคร*

Kulvadee Na Nakhon

ประเสริฐ ลิ้มประเสริฐ**

Prasert Limprasert

วรพจน์ ถนอมกุล***

Worapote Thanomkul

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

The Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: nanakhonkul@gmail.com; worapote42/50@gmail.com; Jadekamolgrup@gmail.com

Received : April 26, 2025

Revised : July 11, 2025

Accepted : July 13, 2025

บทคัดย่อ

สภาพสังคมในปัจจุบันมีการใช้ระบบคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก การติดต่อสื่อสารหรือการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ จะมีการกระทำผ่านทางสื่อออนไลน์ ทั้งผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์แท็บเล็ต หรือโทรศัพท์มือถือ และในปัจจุบันการเผยแพร่พุทธศาสนา มีการใช้สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่หลักคำสอนได้อย่างกว้างขวาง ไม่เฉพาะแต่ในราชอาณาจักรไทย แต่ยังสามารถเผยแพร่ไปไกลได้ทั่วโลกด้วยวิธีการที่สะดวก ง่าย และรวดเร็ว ดังนั้น การใช้สื่อออนไลน์ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาจึงเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสูง แต่อย่างไรก็ตามการใช้สื่อออนไลน์ของพระภิกษุนั้นยังไม่มีมาตรการในการควบคุม เพราะถือว่าเป็นสิทธิเสรีภาพภายใต้รัฐธรรมนูญ ที่บุคคลจะสามารถใช้สิทธิของตนเองกระทำการอันไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และไม่ขัดต่อศีลธรรมหรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน เมื่อพระภิกษุถือเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งในสังคมที่สามารถเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์

* นางสาวกุลวดี ณ นคร Miss Kulvadee Na Nakhon นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Master of Law Mahachulalongkornrajavidyalaya University

** ผศ.ดร.ประเสริฐ ลิ้มประเสริฐ Asst.Prof.Dr.Prasert Limprasert ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ Independent Study Advisor.

*** ดร.วรพจน์ ถนอมกุล Dr.Worapote Thanomkul ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ Independent Study Advisor.

ได้ง่ายเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป โอกาสในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงอาจเกิดขึ้นได้ทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา ซึ่งการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์นี้ มีการกำหนดโทษทางอาญา ทั้งจำคุก ปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ เมื่อพระภิกษุกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ พระภิกษุรูปดังกล่าวอาจต้องรับโทษทางอาญา จำเป็นต้องถูกบังคับสึกจากสมณเพศ ทั้งที่การพิสูจน์ความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์อาจจำเป็นต้องใช้เวลาในการรวบรวมและตรวจสอบพยานหลักฐาน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ยืนยันตัวผู้กระทำความผิดนั้น เป็นพยานหลักฐานที่แตกต่างไปจากพยานวัตถุทั่วไป การพิสูจน์ให้แน่ชัดเสียก่อนว่าพระภิกษุรูปนั้นเป็นผู้กระทำความผิดจริง จึงเป็นเรื่องที่ยากและซับซ้อนกว่าความผิดอาญาโดยทั่วไป และพระภิกษุยังต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕ อีกด้วย ดังนั้น ความรับผิดทางคอมพิวเตอร์สำหรับพระภิกษุจึงมีความซับซ้อน การบัญญัติกฎหมายหรือระเบียบเพิ่มเติมเพื่อใช้เฉพาะกรณีพระภิกษุต้องรับผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์นั้น จึงมีความจำเป็น และ การจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบกำกับดูแลการใช้งานคอมพิวเตอร์ของพระภิกษุจะช่วยให้ลดปัญหาการละเมิดสิทธิของพระภิกษุจากการต้องสึกจากสมณเพศทั้งที่ในบางครั้งยังไม่เป็นอาบัติหนักตามโทษทางพระวินัยและยังไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามพ.ร.บ.คณะสงฆ์ฯ การมีเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะที่มีอำนาจและมีความรู้ความเชี่ยวชาญจะช่วยให้ลดปัญหาดังกล่าว และสามารถจัดการปัญหาที่เกิดจากการใช้งานที่ผิดวัตถุประสงค์ของพระภิกษุได้ รวมทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจแก่พระภิกษุในการใช้งานคอมพิวเตอร์อย่างถูกต้องเป็นเรื่องที่สำคัญ เพื่อช่วยดำรงพุทธศาสนาให้ยังมีความน่าเลื่อมใสศรัทธาและสืบสานพุทธศาสนาต่อไป

คำสำคัญ: พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์; พระภิกษุ; ความรับผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

Abstract

In today's society, computer systems and the internet play a significant role in everyday life. Communication and information retrieval are conducted through online media, whether via computers, tablets, or mobile phones. Currently, the propagation of Buddhism utilizes online media as a crucial tool for disseminating teachings widely, not only within the Kingdom of Thailand but also globally, through convenient, easy, and fast methods. Therefore, using online media to spread Buddhism is a highly effective approach. However, the use of online media by monks remains unregulated, as it is considered a right to freedom under the constitution, allowing individuals to exercise their rights without violating the law or contradicting morality or public order. Since monks are

a group of people in society with easy access to social media, just like the general public, the opportunity to commit offenses under the Computer-Related Crime Act (No. 2) B.E. 2560 may occur both intentionally and unintentionally. Offenses under this Act carry criminal penalties, including imprisonment, fines, or both. When a monk commits an offense specified in the Act, that monk may be subject to criminal punishment and may be forced to leave the monkhood. However, proving offenses under the Computer-Related Crime Act (No. 2) B.E. 2560 sometimes requires time to gather and examine evidence, especially electronic evidence to identify the perpetrator, which differs from general physical evidence. Proving definitively that a monk has committed an offense is difficult and more complex than general criminal offenses. Furthermore, monks are also subject to the Sangha Act B.E. 2505. Therefore, computer-related liability for monks is complex. Enacting additional laws or regulations specifically for cases where monks are held responsible under the Computer-Related Crime Act is necessary. Additionally, establishing an agency responsible for overseeing computer use by monks will help reduce the problem of monks' rights being violated, such as being forced to leave the monkhood when they have not committed a serious offense according to Buddhist disciplinary rules or do not meet the criteria under the Sangha Act B.E. 2505. Having competent and knowledgeable officials will help mitigate such problems and address issues arising from the misuse of computers by monks. Educating monks on the appropriate use of computer technology is another way to preserve the faith of Buddhist faith. This will help to maintain the faith and credibility of Buddhism and continue its propagation.

Keywords: Computer – Related Crime Act; Monks; Computer Crime

บทนำ

คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างสูง ประชาชนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มประชาชนอายุน้อย วัยทำงาน หรือกลุ่มผู้สูงอายุล้วนแต่สามารถเข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตและระบบคอมพิวเตอร์ได้อย่างง่าย รวดเร็วและสะดวก ทั้งผ่านคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต โทรศัพท์มือถือ ซึ่งในปัจจุบันโดยเฉพาะเทคโนโลยีของโทรศัพท์มือถือสามารถเชื่อมต่อระบบออนไลน์ได้ง่าย มีแอปพลิเคชัน

ในการใช้งานมากมายที่ทำให้การใช้ชีวิตสะดวกมากขึ้น เช่น อินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง การรับข้อมูลข่าวสารจากทั่วโลกผ่านแอปพลิเคชันแอ็กซ์ (X) การสื่อสารติดต่อกันผ่านแอปพลิเคชันเฟซบุ๊ก (Facebook) หรืออินสตาแกรม (Instagram) เป็นต้น เมื่อมีประชาชนเข้าใช้งานระบบคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตจำนวนมาก อาชญากรจึงอาศัยช่องทางออนไลน์ในการแฝงตัวเข้ามาก่ออาชญากรรม ลักษณะของอาชญากรรมออนไลน์หรือการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์นั้นทั่วโลกให้ความสำคัญ มีการบัญญัติอนุสัญญาบูดาเปสต์ว่าด้วยอาชญากรรมไซเบอร์ พ.ศ. ๒๕๔๔ (The Budapest Convention on Cybercrime 2001) ซึ่งเป็นอนุสัญญาแรกที่ได้วางแนวทางให้ประเทศสมาชิกได้นำไปเป็นร่างในการบัญญัติกฎหมายภายในประเทศสมาชิก โดยอนุสัญญาว่าด้วยอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ฯ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่

๑) เพื่อให้กฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ภายในประเทศต่าง ๆ มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒) เพื่อให้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาภายในประเทศต่างๆ มีการให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการสืบสวน สอบสวนและดำเนินคดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ตลอดจนการรวบรวมพยานหลักฐานที่อยู่ในรูปของข้อมูลคอมพิวเตอร์

๓) เพื่อเร่งรัดให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศและบรรลุมติประสงค์ของอนุสัญญา^๑

ดังนั้น การกำหนดฐานความผิดของการกระทำทางคอมพิวเตอร์ในกฎหมายของแต่ละประเทศจะต้องมีความชัดเจน การดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ที่ต้องอาศัยการรวบรวมพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์จำเป็นต้องอาศัยความรวดเร็ว แม่นยำ และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการเก็บพยานหลักฐานประเภทนี้ เนื่องด้วยพยานหลักฐานเป็นชิ้นส่วนสำคัญในกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวนในการดำเนินการหาตัวผู้กระทำความผิด จนถึงชั้นศาลซึ่งประเทศไทยใช้ระบบกล่าวหา ดังนั้น ฝ่ายที่เสียหายต้องพิสูจน์ให้ได้ว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯจริง และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้นจริง ซึ่งการพิสูจน์ด้วยพยานอิเล็กทรอนิกส์ต้องรัดกุม และแม่นยำเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของผู้นั้น

ในกรณีของพระภิกษุในประเทศไทยมีการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมากขึ้น โดยเฉพาะพระภิกษุที่มีพรรษาน้อย หรือเพิ่งเข้ามาบวชใหม่ ถือเป็นบุคคลรุ่นใหม่ที่สามารถใช้งานคอมพิวเตอร์ได้อย่างคล่องแคล่ว สามารถใช้งานคอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์ในการเผยแผ่พุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากเผยแผ่พุทธศาสนาหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าให้แก่ชาวไทยแล้ว ยังสามารถใช้สื่อออนไลน์

^๑ สราวุธ ปิตยาศักดิ์, คำอธิบาย พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐ และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม, ๒๕๖๓), หน้า ๓๓๙.

ในการเผยแพร่พุทธศาสนาให้แก่ประชาชนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้อีกด้วย นอกจากนั้นแล้วยังใช้เป็นสื่อออนไลน์ในระบบการเรียนการสอนทางไกล การสื่อสารระหว่างกัน แต่อย่างไรก็ตามการใช้งานคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตของพระภิกษุต้องอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติว่าคอมพิวเตอร์ฯ เช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ ฉบับนี้มีการบัญญัติโทษทางอาญา ทั้งโทษจำคุก ปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่การพิจารณาโทษทางอาญานั้นอยู่ในดุลพินิจของศาลซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรมที่จะระบุได้ว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิดจริง ลักษณะของความผิดทางคอมพิวเตอร์มีทั้งลักษณะการกระทำต่อระบบคอมพิวเตอร์ เช่น การเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือการกระทำผิดต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์ เช่น การหลอกลวงด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปลอมลงในระบบคอมพิวเตอร์โดยทุจริต ทำให้เกิดความเสียหาย ลักษณะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ คือ ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น เป็นความเสียหายที่เป็นวงกว้าง มีมูลค่าความเสียหายสูงและสามารถสร้างความเสียหายได้ภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว การชดเชยค่าเสียหายหรือการได้คืนมาซึ่งทรัพย์สินที่เสียหายนั้นเป็นไปได้ยาก เพราะระบบอินเทอร์เน็ตสามารถโอนย้ายถ่ายโอนเงินหรือข้อมูลออกไปได้ทันทีในเวลาไม่กี่วินาที พระภิกษุที่ใช้คอมพิวเตอร์อาจมีการโพสต์หรือแชร์ข้อมูลออกไปเป็นสาธารณะ และข้อมูลดังกล่าวเป็นความผิด ไม่ว่าการกระทำนั้นจะกระทำด้วยเจตนาหรือไม่เจตนา ก็ถือเป็นความผิดสำเร็จแล้ว แต่การรับโทษทางอาญาของพระภิกษุยังต้องอยู่ภายใต้ พ.ร.บ.คณะสงฆ์ฯ เมื่อพระภิกษุต้องโทษทางอาญาและไม่ได้รับการปล่อยตัว หรือกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษทางอาญาแล้ว พระภิกษุรูปนั้นต้องสึกจากสมณเพศ แต่หากการกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์นั้นจำเป็นต้องมีการพิสูจน์ให้ได้อย่างแน่ชัดว่า พระภิกษุเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริง หากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือพระซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา เจ้าอาวาส บังคับจับสึกแล้ว แต่หากมาพิสูจน์ได้ในภายหลังว่าพระภิกษุรูปนั้นมีได้กระทำความผิดดังกล่าว เหตุนี้จึงเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญที่ควรให้โอกาสแก่ทุกคนในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเอง ยกเว้นกรณีการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์นั้นตรงกับอาบัติปาราชิก หรืออาบัติหนักที่พระภิกษุต้องสึกทันที เช่น การโพสต์ภาพลามกอนาจารของตนเองขณะร่วมเพศ เป็นต้น หากเป็นการกระทำเช่นนี้สามารถดำเนินการได้ตามพระวินัยและกฎหมายได้ทันที

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตีความรับผิดของพระภิกษุตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ
๒. เพื่อศึกษากฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ และ พ.ร.บ.คณะสงฆ์ฯ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๓. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความรับผิดชอบของบุคคลทั่วไปและพระภิกษุกรณีกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์

๔. เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาในการลงโทษทางอาญาต่อพระภิกษุที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ

วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาและวิจัยเอกสาร โดยการรวบรวมเอกสาร งานวิจัย กฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ รวมถึง พ.ร.บ.คณะสงฆ์ฯ รวมทั้งกฎ ระเบียบ คำสั่งมหาเถรสมาคม ที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญากับพระภิกษุ อีกทั้งกฎหมายขององค์กรต่างประเทศและประเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความผิดทางคอมพิวเตอร์ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาคดีพระภิกษุกรณีกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า ความรับผิดชอบทางคอมพิวเตอร์ของบุคคลทั่วไปกับพระภิกษุมีความแตกต่างกันในการปฏิบัติ เนื่องจากหากเป็นบุคคลทั่วไป การดำเนินการของเจ้าหน้าที่สามารถกระทำการตามขั้นตอนที่บัญญัติตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ ได้ทันที แต่หากเป็นพระภิกษุ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระวินัย รวมทั้ง พ.ร.บ. คณะสงฆ์ฯ ตามมาตรา ๒๙ ซึ่งบัญญัติว่า “พระภิกษุรูปใดถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราว และเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุรูปนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุมหรือพนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุม หรือพระภิกษุรูปนั้นมิได้สังกัดวัดใดวัดหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจัดดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้” และมาตรา ๓๐ ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อจะต้องจำคุก กักขัง หรือ ชัง พระภิกษุตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมีอำนาจดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้ และให้รายงานให้ศาลทราบถึงการสละสมณเพศนั้น”^๒

ความรับผิดชอบจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของพระภิกษุนั้นจะต้องอยู่ภายใต้ พ.ร.บ. คณะสงฆ์ฯ และ พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ ควบคู่กันไป บางกรณีของการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เช่น การแชร์หรือโพสต์ข้อมูลอันเป็นเท็จลงบนระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

^๒ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕.

มาตรา ๘ ความว่า “ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา...”^๑

การพิจารณาการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าเป็นการกระทำความผิดจากบุคคลนั้นจริง หรือหากเป็นพระภิกษุ ก็ต้องสามารถระบุได้อย่างแน่ชัดว่าพระภิกษุนั้นเป็นผู้โพสต์ข้อมูลนั้นเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยมีเจตนาทุจริต หรือโดยหลอกลวง ซึ่งหากเป็นพระภิกษุนั้นจริง มีพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ที่แน่ชัด การดำเนินการทางอาญาของเจ้าหน้าที่ก็ต้องดำเนินการตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ฯ ต่อไป แต่หากเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการ กระทำการตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ฯ โดยทันที โดยยังไม่สามารถพิสูจน์ได้แน่ชัดว่าผู้ที่โพสต์ข้อมูลนั้นคือพระภิกษุนั้นจริง เช่น กรณีอาจมีผู้อื่นสวมรอยบัญชีผู้ใช้งานแล้วโพสต์ข้อมูลนั้น หรือ การโพสต์นั้นมิได้มีเจตนาทุจริต หรือกรณีอื่น ๆ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการอย่างละเอียดรอบคอบและเป็นขั้นตอนที่ถูกต้อง การใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่จะต้องอยู่บนพื้นฐานของกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เจ้าหน้าที่จึงจะใช้ดุลยพินิจบังคับได้ แต่หากเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนหรือไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์แล้วบังคับ ก็ถือเป็นการละเมิดสิทธิของพระภิกษุนั้น

บทสรุป

๑. วิเคราะห์รูปแบบอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์และการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางคอมพิวเตอร์ อาชญากรรมคอมพิวเตอร์ที่เกิดขึ้นสามารถแบ่งได้เป็นสองรูปแบบคือ การกระทำต่อระบบคอมพิวเตอร์ และการกระทำต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์ ซึ่งทั้งสองลักษณะเป็นการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือ สามารถก่ออาชญากรรมได้ไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะอยู่ที่ไหน ผลแห่งความเสียหายสามารถเกิดขึ้นได้ทั่วราชอาณาจักร โดยเฉพาะในปัจจุบันจะพบว่าผู้กระทำความผิดไม่ได้อยู่ภายในราชอาณาจักร แต่สามารถหลอกลวงผู้เสียหายที่อยู่ภายในราชอาณาจักรได้ เช่น Romance Scam, Spam เป็นต้น เนื่องด้วยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่สามารถเชื่อมต่อถึงกันได้ทั่วโลก อีกทั้งเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถปลอมแปลงตัวบุคคล ชื่อบัญชีผู้ใช้ การดักขโมยข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อมาใช้ในการก่ออาชญากรรมทำให้เกิดความสับสนแก่อาชญากร สร้างความเสียหายได้อย่างรวดเร็วและเป็นวงกว้าง อีกทั้งการกู้คืนระบบการเรียกค่าเสียหายคืนจากผู้กระทำความผิดเป็นไปได้ยาก ผู้เสียหายจำนวนมากจึงตกเป็นเหยื่อที่ไม่

^๑ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐.

สามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้ตั้งแต่อาชญากรรมทั่วไป ที่สามารถระบุตัวบุคคลผู้กระทำความผิด การสืบทรัพย์ของผู้กระทำความผิด เพื่อนำมาชดใช้เป็นค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์จึงถือเป็นอาชญากรรมรูปแบบใหม่ที่มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาเกี่ยวข้อง เทคโนโลยีที่มีการพัฒนารูปแบบไปในทุก ๆ วัน ผู้บังคับใช้กฎหมาย รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมต้องติดตามเทคโนโลยีให้ทัน เพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ

กรณีการกระทำความผิดโดยทั่วไป เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นพยานวัตถุ พยานบุคคล พยานทางนิติวิทยาศาสตร์ หรือพยานแวดล้อมอื่น ๆ เพื่อระบุการกระทำความผิดและระบุผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดได้อย่างถูกต้อง เมื่อคดีความขึ้นสู่ชั้นศาล หากมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าการกระทำความผิดเกิดขึ้นและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ศาลพิจารณาโทษได้ แต่กรณีการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์นั้น การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานที่อยู่ในระบบเป็นไปได้ยากกว่ากรณีความผิดทั่วไป บางครั้งจำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะในการกู้คืนข้อมูล เช่น กรณีการเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ตามมาตรา ๑๑ ประกอบมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ การค้นหาบัญชีผู้ใช้งานที่เผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว เป็นการหาพยานหลักฐานที่สำคัญในการระบุตัวผู้ต้องสงสัย แต่การจะค้นหาได้นั้น ในบางครั้งจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ให้บริการแอปพลิเคชันนั้น ๆ ในการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเท็จที่ถูกส่งต่อ หรือ แพร่กระจายออกไปด้วยความรวดเร็วของเทคโนโลยี อาจทำให้ผู้ที่เข้าข่ายเป็นผู้กระทำความผิดมิใช่ผู้เผยแพร่ต้นทางเพียงผู้เดียว อาจมีบุคคลอื่น ๆ ที่ร่วมเผยแพร่หรือแสดงความคิดเห็นที่ได้เป็นไปในทางการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ เจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็วในการเก็บพยานหลักฐานต่าง ๆ เหล่านี้ หากเปรียบเทียบ พยานหลักฐานในการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์นั้นเสมือนเป็นพยานหลักฐานที่ลอยอยู่ในอากาศที่เจ้าหน้าที่ต้องนำเข้ามาและแปลงเป็นพยานหลักฐานที่เป็นรูปธรรม เพราะในการพิจารณาคดีของศาลนั้น มีหลักเกณฑ์ที่แน่ชัดในการรับฟังพยานหลักฐาน ถ้าการได้มาของพยานหลักฐานมิชอบ ศาลอาจจะไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นเลย และอาจส่งผลต่อผลของคดีโดยตรง จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน คดีที่เกี่ยวกับความผิดทางคอมพิวเตอร์มีจำนวนมากขึ้น เจ้าหน้าที่ต้องเก็บรวบรวมพยานหลักฐานที่จะสามารถระบุตัวผู้กระทำความผิดให้ได้อย่างแน่ชัด มิฉะนั้นหากคดีขึ้นสู่ศาลแล้ว ไม่สามารถลงโทษจำเลยได้เพียงเพราะพยานหลักฐานไม่เพียงพอ ผู้เสียหายจะยิ่งเป็นฝ่ายที่ได้รับผลกระทบมากขึ้น

๒. วิเคราะห์การใช้คอมพิวเตอร์ของพระภิกษุ ปัจจุบันเทคโนโลยีได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และการเข้าถึงเทคโนโลยีเป็นไปอย่างง่าย สะดวก รวดเร็ว ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงระบบ

คอมพิวเตอร์ได้ รวมทั้งพระภิกษุซึ่งถือเป็นประชาชนกลุ่มหนึ่งในสังคม วัดอุประสงค์ของการใช้งานคอมพิวเตอร์ของพระภิกษุเพื่อเผยแพร่คำสอนตามหลักพระพุทธศาสนา สนทนาธรรมกับพุทธศาสนิกชน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ให้กับวัด อีกทั้งในทางส่วนตัว พระภิกษุสงฆ์สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการศึกษาเพิ่มเติมทั้งหลักคำสอน การเรียนทางไกล เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในทางธรรมให้มากยิ่งขึ้น ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้เทคโนโลยีนี้ ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงศาสนาได้ง่ายขึ้น สามารถค้นหาข้อมูลต่าง ๆ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง ร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆของวัดได้ เทคโนโลยีทำให้ประชาชนเข้าถึงศาสนาได้มากขึ้น หากพระภิกษุสามารถใช้เทคโนโลยีไปในทางที่ถูกต้องจะเกิดประโยชน์มากตามคำสั่งเจ้าคณะใหญ่หนกลาง ที่ ๘/๒๕๖๐ เรื่อง อาจารย์พระภิกษุสามเณรและการบริหารวัดในเขตปกครอง เรื่อง การใช้เครื่องมือสื่อสารนั้น ให้เจ้าอาวาสหรือผู้ปกครองสงฆ์ควบคุมการใช้งานให้อยู่ในกรอบของพระธรรมวินัย เพราะพระภิกษุมีพระวินัยเป็นที่ตั้งที่ต้องปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบ มิใช่แค่เพียงศีลธรรมของบุคคลทั่วไป แต่มาตรฐานการปฏิบัติตนของพระภิกษุมีมากกว่านั้น ดังนั้น ตามหลักแล้วการใช้เทคโนโลยีของพระภิกษุถูกจำกัดด้วยพระธรรมวินัยอีกส่วนหนึ่ง นอกจากตามหลักกฎหมายแล้ว พระธรรมวินัยคือหลักคำสอนและข้อปฏิบัติที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ เพื่อเป็นแนวทางให้พระภิกษุสงฆ์และพุทธศาสนิกชนปฏิบัติตาม โดยแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

๑) พระธรรม หมายถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าที่แสดงถึงความจริงของธรรมชาติและแนวทางการปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงความดับทุกข์หรือนิพพาน

๒) พระวินัย หมายถึง ข้อปฏิบัติและระเบียบวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงกำหนดไว้เพื่อควบคุมความประพฤติของพระสงฆ์ พระธรรมวินัยเป็นรากฐานของพระพุทธศาสนาที่ช่วยรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพระภิกษุสงฆ์ และเป็นเครื่องมือที่พุทธศาสนิกชนจะใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอย่างถูกต้อง

การใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ ของพระภิกษุไม่ว่าจะเป็นแอปพลิเคชันต่าง ๆ การติดต่อสื่อสารกับพุทธศาสนิกชน จำต้องพึงระวัง ไม่ให้ละเมิดทั้งพระวินัยและกฎหมาย ซึ่งมีใช้เฉพาะกรณีความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ เท่านั้น การกระทำบางอย่างอาจเข้าองค์ประกอบความผิดกฎหมายอื่น เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา เป็นต้น เพราะความรับผิดชอบของพระภิกษุสงฆ์มีทั้งความรับผิดชอบทางโลก คือ บทลงโทษตามกฎหมาย และ ความรับผิดชอบทางพระวินัยซึ่งแตกต่างกันไปตามขั้นของอาบัติว่าจำต้องลงนิคหกรรมขั้นใด ตั้งแต่เบาถึงหนัก ดังนั้น การใช้คอมพิวเตอร์ของพระภิกษุจึงต้องใช้อย่างระมัดระวังมากกว่าบุคคลทั่วไป ใช้อย่างสำรวมในฐานะสมณเพศ เพื่อให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธา เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่พุทธศาสนามากกว่าการที่พระภิกษุใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ส่วนตน อาจด้วยมีเจตนาหรือไม่มีเจตนาที่จะกระทำการต่าง ๆ แล้วให้เกิดเป็น

ความผิด แต่เมื่อเกิดความผิดขึ้น จำต้องรับผิดชอบทั้งทางโลกและทางธรรม เกิดเป็นผลเสียทั้งต่อพระภิกษุเอง และต่อพุทธศาสนา

๓. วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบทางคอมพิวเตอร์ กรณีพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นและปรับปรุงเพื่อควบคุมพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยตรงต่อระบบคอมพิวเตอร์ หรือกระทำกับข้อมูลที่ปรากฏบนคอมพิวเตอร์ และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น การเข้าถึงข้อมูลโดยมิชอบ การเจาะระบบ การปลอมแปลงข้อมูล การเผยแพร่ข่าวปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน เป็นต้น ลักษณะของพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ นี้ มีการกำหนดลักษณะความผิดที่ชัดเจนมากขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างของกฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับ มีการกำหนดโทษที่ชัดเจน ทั้งโทษจำคุกและปรับสำหรับฐานความผิดต่าง ๆ กฎหมายคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลมากขึ้น ทั้งในส่วนการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและความเป็นส่วนตัวของประชาชน เนื่องด้วยการกำหนดถึงการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลในระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ มีการกำหนดโทษโดยชัดเจน อีกทั้งยังให้อำนาจแก่รัฐในการเข้าจัดการหรือระงับการเผยแพร่ทั้งส่วนบุคคลและผู้ให้บริการ การให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการระงับและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างทันถ่วงที เป็นการตอบสนองที่รวดเร็วต่อการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ ที่ข้อมูลหรือพยานหลักฐานต่าง ๆ อยู่ในระบบที่อาจจะหายไปอย่างรวดเร็ว การเก็บพยานหลักฐานต้องใช้ความรวดเร็วและผู้เชี่ยวชาญในการเข้าดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามการระงับเนื้อหาบางอย่างบนระบบอินเทอร์เน็ตผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ นั้น บางครั้งอาจจะเป็นการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตของประชาชน

กรณีกฎหมายต่างประเทศในหลาย ๆ ประเทศมีการกำหนดโดยชัดเจนถึงความผิดและกำหนดโทษโดยชัดเจน เช่น กฎหมายสหรัฐอเมริกา มีพระราชบัญญัติหลักในการควบคุมการใช้คอมพิวเตอร์ในทางที่ผิดและการฉ้อโกงทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีบทลงโทษที่รุนแรง อีกทั้งยังมีกฎหมายฉบับอื่น ๆ ที่นำมาประกอบได้ในการกำหนดความผิด ตัวอย่างเช่น กรณีฟิชซิง (Phishing มาจากคำว่า Password + Harvesting + Fishing) เป็นเทคนิคหนึ่งในการหลอกลวงผู้เสียหาย โดยแปลงมาจากคำว่า การตกปลา (Fishing) โดยผู้เสียหายจะหลงเชื่อข้อความที่หลอกลวงและส่งข้อมูลส่วนบุคคลหรือทรัพย์สินให้กับฟิชเชอร์ (Phisher) ซึ่งใช้เรียกบุคคลหรือกลุ่มคนที่ทำการฟิชซิง โดยรูปแบบของฟิชซิงที่มักจะใช้วิธีการส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่มีลักษณะเหมือนกับจดหมายอิเล็กทรอนิกส์หรือเว็บไซต์ ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับผู้ให้บริการที่แท้จริง แล้วหลอกลวงให้ผู้เสียหายส่งมอบทรัพย์สิน หรือใส่ข้อมูลส่วนบุคคล โดยนำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เสียหายที่ได้มาโดยมิชอบไปก่อให้เกิดความเสียหายต่อไป สหรัฐอเมริกามีกฎหมายในระดับ มลรัฐที่เกี่ยวข้องกับฟิชซิง คือ Anti-Phishing Act of ๒๐๐๖ ของเทนเนสซี มีหลักการคล้ายกับ Anti-Phishing Act of ๒๐๐๖ ของนิวยอร์ก, Anti-Phishing Act of ๒๐๐๕ ของแคลิฟอร์เนีย และ Utah E-Commerce Integrity Act

ของยูทาห์ คือ Section ๔๗ - ๑๘ - ๕๒๐๓ ซึ่งบัญญัติว่า “การกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมายของบุคคล โดยการหลอกลวงโดยตรงหรือโดยปริยายในการแสดงตัวว่าเป็นบุคคลอื่นโดยปราศจากอำนาจหรือไม่ได้รับอนุญาตจากบุคคลดังกล่าวผ่านการใช้อินเทอร์เน็ต ข้อความจดหมายอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ รวมถึงการติดต่อสื่อสารแบบไร้สาย และเพื่อร้องขอ เรียกร้อง หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการชักจูง เพื่อให้ผู้อื่นเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลหรือเอกสารส่วนบุคคล” แต่กรณีของ Utah E-Commerce Integrity Act ของยูทาห์นั้น นอกจากจะเพื่อให้ผู้อื่นเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลหรือเอกสารส่วนบุคคลแล้ว ยังเพิ่มเติมกรณี หรือเพื่อให้ไปซึ่งทรัพย์สิน เนื่องจากการพิชชิงบางครั้งอาจได้ไปซึ่งทรัพย์สิน ตั้งแต่ขั้นต้นแรก ๆ^๔

กรณีกฎหมายของสหภาพยุโรปมีการร่วมกันกำหนดกฎระเบียบเป็นแนวทางให้สมาชิกออกกฎหมายป้องกันอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการจัดตั้งสภายุโรป (The Council of Europe) ขึ้น เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๘๕ สภายุโรปได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ขึ้น เพื่อกำหนดแนวทางในการกำหนดฐานความผิดและการบัญญัติกฎหมายภายในให้ประเทศสมาชิกเช่นกัน ซึ่งครอบคลุมความผิดหลากหลายฐาน เช่น การปลอมแปลงข้อมูลหรือระบบคอมพิวเตอร์ การฉ้อโกงที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การรบกวนการทำงานของคอมพิวเตอร์ การเข้าถึงระบบโดยมิชอบ การดักจับข้อมูลโดยมิชอบ การก่อวินาศกรรมหรือทำลายระบบหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ การโจรกรรมคอมพิวเตอร์ และการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบ และในปี ค.ศ. ๒๐๐๑ สภายุโรปก็จัดทำอนุสัญญาอาชญากรรมไซเบอร์ (Convention on Cybercrime) ขึ้น ซึ่งถือเป็นหลักเกณฑ์ที่เป็นรูปธรรมสุด และเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศฉบับแรกของโลกที่ว่าด้วยเรื่องนี้ โดยเปิดให้นานาประเทศทั่วโลก ไม่เฉพาะแต่ประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปเท่านั้นร่วมลงนามในเดือนพฤศจิกายน อนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ

๑) เพื่อให้กฎหมายสารบัญญัติเกี่ยวกับอาชญากรรมไซเบอร์ภายในของประเทศต่าง ๆ สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒) เพื่อให้กฎหมายวิธีสบัญญัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาภายในของประเทศต่าง ๆ กำหนดให้อำนาจที่จำเป็น และเพียงพอต่อการดำเนินคดีในความผิดที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ตั้งแต่ในขั้นแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐาน ไปจนถึงการฟ้องร้องการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด

๓) เพื่อเร่งรัดให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศให้บรรลุเป้าหมายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

^๔ กุลธิดา อาธิเจริญสุข, “การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับพิชชิง”, วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๖๐): ๖ - ๗.

สำหรับเป้าหมายและความจำเป็นของอนุสัญญาฉบับนี้ ปรากฏในส่วนอารัมภบท (Preamble) ซึ่งมีใจความสำคัญว่า สภายุโรปเห็นความสำคัญของปัญหาอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ รวมทั้งเห็นความจำเป็นที่ประเทศต่าง ๆ ต้องเร่งสร้างนโยบายทางอาญาเพื่อคุ้มครองสังคมให้พ้นจากอาชญากรรมรูปแบบใหม่ ด้วยการกำหนดฐานความผิดและบัญญัติกฎหมายที่เหมาะสม รวมทั้งประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ^๕

ประเทศจีนมีกฎหมายที่เข้มงวดเกี่ยวกับความมั่นคงทางไซเบอร์ และให้อำนาจรัฐในการตรวจสอบข้อมูลทางคอมพิวเตอร์อย่างกว้างขวาง ไม่ว่าจะเป็นภายในประเทศ หรือบริษัทต่างชาติที่เข้ามาประกอบกิจการในประเทศจะต้องให้รัฐสามารถตรวจสอบได้ ตัวอย่างเช่น กรณีความผิดฐานเผยแพร่เนื้อหาขัดต่อความมั่นคงแห่งรัฐ หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นประเทศต้น ๆ ของโลกที่จริงจังและเข้มงวดกับเรื่องนี้ ประมวลกฎหมายอาญาจีน ค.ศ. ๑๙๙๗ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ไม่ใช่กฎหมายเพียงฉบับเดียวที่กำหนดความผิดเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลประเภทที่อาจส่งผลต่อความมั่นคงหรือต่อเสถียรภาพของรัฐบาลคอมมิวนิสต์ของจีน แต่ยังมีกฎหมายอีกหลายฉบับที่บังคับใช้กับกรณีดังกล่าวเป็นการเฉพาะด้วย ทั้งนี้ มาตรา ๑๐๕ วรรคสอง ประมวลกฎหมายอาญาจีน บัญญัติว่า “การเผยแพร่ข่าวลือ การหมิ่นประมาท หรือวิธีการอื่นใด ที่กระตุ้นให้เกิดการต่อต้านล้มล้างรัฐบาลระบอบสังคมนิยม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี หรือ กักขัง อบรม หรือถูกตัดสิทธิในทางการเมืองได้ สำหรับผู้กระทำความผิดที่มีฐานะเป็นผู้นำหรือผู้ซึ่งได้กระทำความผิดร้ายแรงยิ่งกว่าจะต้องถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป”^๖

กรณีอนุสัญญาบูดาเปสต์ว่าด้วยอาชญากรรมไซเบอร์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นอนุสัญญาฉบับแรกที่มีประเทศสมาชิก ๗๘ ประเทศร่วมกันร่างและเป็นแนวทางในการจัดการกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ประเทศสมาชิกรับไปบัญญัติกฎหมายที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งอนุสัญญานี้ร่างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ จะเห็นได้ว่าหลายประเทศทั่วโลกเริ่มต้นตัวกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ที่สามารถสร้างความเสียหายได้เป็นวงกว้าง การจัดการอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ต้องใช้วิธีการที่แตกต่างออกไป และการกระทำความผิดประเภทนี้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกพื้นที่ทั่วโลกและการระบุหาตัวผู้กระทำความผิดบางครั้งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของหลายประเทศร่วมกัน เพื่อยับยั้งอาชญากรรมประเภทนี้ อนุสัญญานี้ถือเป็นอนุสัญญาที่เป็นต้นแบบที่ครอบคลุมอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ได้เป็นอย่างดี ประเภทของการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์มีทั้งกรณีที่มีการใช้คอมพิวเตอร์โดยมิชอบ เช่นการเข้าถึงโดยมิชอบ การดักการส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ การแทรกแซง

^๕ สาวิตรี สุขศรี, กฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมคอมพิวเตอร์และอาชญากรรมไซเบอร์, หน้า ๕๒ - ๕๓.

^๖ สาวิตรี สุขศรี, กฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมคอมพิวเตอร์และอาชญากรรมไซเบอร์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๖๓), หน้า ๒๐๕.

ข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ การขัดขวางการทำงานของระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบ เป็นต้น และมีการกำหนดถึงการใช้อุปกรณ์โดยมิชอบ การหลอกลวงโดยมิชอบ ไม่ว่าจะเป็นการปลอมแปลงข้อมูลคอมพิวเตอร์ การฉ้อโกงเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การเผยแพร่ภาพสื่อบลามก การละเมิดลิขสิทธิ์ การกำหนดอำนาจของเจ้าหน้าที่ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ อนุสัญญาฉบับนี้ถือเป็นรากฐานในการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัยเพื่อให้ทันกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ที่มีความซับซ้อนมากขึ้นและปริมาณที่มากขึ้นอย่างรวดเร็ว

๔. วิเคราะห์เปรียบเทียบความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ ระหว่างบุคคลธรรมดาและพระภิกษุสงฆ์ พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ ถือเป็นกฎหมายที่มีโทษทางอาญา มีทั้งโทษจำคุกและปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นลักษณะของการจำกัดสิทธิหรือลดทอนสิทธิของบุคคลที่กระทำความผิดสำหรับบุคคลทั่วไป ที่มีการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ ไม่ว่าจะเป็นการทำต่อระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบ การเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์หรือล่วงรู้ข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิได้รับอนุญาต หรือจะเป็นการกระทำความผิดโดยการเผยแพร่ข้อมูลอันเป็นเท็จ หรือปลอม หรือกระทบต่อความมั่นคงของราชอาณาจักร ความปลอดภัยสาธารณะ การเผยแพร่สื่อลามกอนาจาร หรือการกระทำความผิดใดที่ถูกบัญญัติไว้ว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ บุคคลนั้นต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติ เจ้าพนักงานที่ทำหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานสามารถเข้ากระทำการอันจำเป็นได้ทันที เนื่องด้วยพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ มาตรา ๑๓ ได้ให้อำนาจไว้ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อระบุงการกระทำความผิดและผู้ที่เกี่ยวข้องที่กระทำความผิดนั้น เจ้าหน้าที่ที่สามารถเข้าจัดการได้โดยตรง กรณีเป็นบุคคลธรรมดา แต่หากเป็นพระภิกษุ เจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินการต้องมีความระมัดระวัง เพราะพระภิกษุสงฆ์ถือว่าเป็นที่เคารพสักการะของบุคคลทั่วไป บางครั้งหากเป็นพระภิกษุที่มีพรรษามาก อาจจะมีบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องที่มีความเลื่อมใสศรัทธาพระภิกษุรูปนั้นทำการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ได้

ลักษณะการกระทำที่เข้าข่ายเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ

๑) การฝากร้านในแอปพลิเคชันเฟซบุ๊ก (Facebook) หรือ อินสตราแกรม (Instagram) อาจจะเข้าข่ายสแปม (Spam)

๒) การส่ง SMS โฆษณาโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือความยินยอมของเจ้าของหมายเลขโทรศัพท์หรือไม่เปิดโอกาสให้เจ้าของหมายเลขโทรศัพท์ได้ปฏิเสธข้อมูลนั้น การส่ง SMS ดังกล่าว อาจจะเข้าข่ายสแปม (Spam)

๓) การส่ง Email ขายนินจา โดยผู้รับไม่ได้ให้ความยินยอม อาจจะเข้าข่าย สแปม (Spam)

๔) การกด Like หรือ Share หรือส่งข้อความที่ต่อให้บุคคลอื่น โดยข้อความดังกล่าวมีเนื้อหาเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ อาจจะเข้าข่ายความผิดตามมาตรา ๑๑๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา และเข้าข่ายความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ อีกกระทงหนึ่ง

๕) การส่งต่อข้อมูล หรือ Share ถือเป็นการกระทำที่เป็นการเผยแพร่ หากข้อมูลที่ส่งต่อหรือเผยแพร่นั้นมีผลกระทบต่อบุคคลที่ ๓ หรือบุคคลอื่น ๆ อาจเข้าข่ายเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ

๖) พบข้อมูลผิดกฎหมายในระบบคอมพิวเตอร์ของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นในเฟซบุ๊ก อินสตาแกรม อีเมล หรือแอปพลิเคชันอื่น ๆ แล้วเจ้าของบัญชีผู้ใช้งานนั้นไม่แจ้งไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ อาจเป็นการกระทำผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ ได้ แต่หากเจ้าของบัญชีผู้ใช้งานแจ้งข้อมูลอันผิดกฎหมายให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบและลบข้อมูลนั้นออกจากระบบ ไม่ทำการเผยแพร่ต่อเจ้าของบัญชีผู้ใช้งานถือว่าไม่มีความผิด

๗) กรณีผู้ดูแลเพจต่างๆในระบบอินเทอร์เน็ตหรือแอปพลิเคชัน ที่มีการเปิดเป็นสาธารณะให้มีการแสดงความคิดเห็น เมื่อมีข้อความที่เข้าข่ายผิดพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ หากผู้ดูแลเพจเผยแพร่ อาจจะถือว่าเป็นผู้ร่วมในการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ ดังกล่าวได้

๘) ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตโพสหรือแชร์สิ่งลามกอนาจาร โดยเปิดเป็นสาธารณะ ถือว่าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ

๙) การโพสเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนต้องไม่เปิดเผยใบหน้าหรือไม่ทำให้สามารถระบุตัวตนของเด็กหรือเยาวชนนั้น ยกเว้นเป็นการโพสโดยมีจุดประสงค์เพื่อยกย่อง เชิดชูเกียรติ หรือได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองแล้ว

๑๐) การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียชีวิตนั้น ต้องไม่เป็นการเผยแพร่ข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย หรือเสียหาย ทำให้ผู้เสียชีวิตถูกดูหมิ่น เกลียดชัง หากมีการกระทำความผิดดังกล่าว ญาติของผู้เสียชีวิตสามารถฟ้องร้องผู้โพสได้ทั้งตามกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ

๑๑) การโพสด่าว่า ดูแคลนผู้อื่นซึ่งถือเป็นการหมิ่นประมาทตามกฎหมายอาญา แต่หากข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลอันเป็นเท็จ หรือถูกตัดต่อขึ้นมา ไม่มีความจริง ผู้ถูกหมิ่นประมาทดังกล่าวสามารถฟ้องร้องเอาผิดผู้โพสนั้นตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ

๑๒) ละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์ไม่ว่าจะเป็นการลอกเลียนแบบ ตัดต่อเปลี่ยนแปลงหรือกระทำการอื่นใดต่องานอันมีลิขสิทธิ์โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ไม่ว่างานนั้นจะอยู่ในรูปแบบเพลง ทำนองเพลง วิดีโอ คลิปสั้น ๆ รูปภาพ หรืองานอื่นใดที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ได้บัญญัติไว้ว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์

๑๓) การส่งหรือ Share รูปภาพของผู้อื่น เช่น การส่งรูปสวัสดี หากไม่เป็นการกระทำที่เพื่อการพาณิชย์ ก็ไม่เข้าข่ายความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์^๗

ดังตัวอย่างการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ข้างต้น จะเห็นได้ว่า ทั้งบุคคลธรรมดาและพระภิกษุมีโอกาสที่จะกระทำความผิดได้ทั้งหมด หากเป็นกรณีบุคคลธรรมดา เจ้าหน้าที่ที่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานและส่งฟ้องตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการพิจารณาได้ทันที ผู้ที่ถูกกล่าวหาสามารถใช้สิทธิในการต่อสู้คดีได้ตามกฎหมาย แต่หากเป็นกรณีพระภิกษุสงฆ์นั้น นอกจากการพิจารณาการกระทำว่าครบองค์ประกอบความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ หรือไม่แล้ว ยังต้องพิจารณา พ.ร.บ. คณะสงฆ์ฯ ด้วย ซึ่งในกรณีดังกล่าว การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ ถือเป็น การกระทำความผิดทางอาญา ตามมาตรา ๒๙ และ ๓๐ ตาม พ.ร.บ.คณะสงฆ์ฯ เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการ ต้องดำเนินการตามขั้นตอนคือ หากพระภิกษุนั้นได้รับการปล่อยชั่วคราวและมีตัวรับตัวไว้ หรือยังไม่มี คำพิพากษาของศาลว่าได้กระทำความผิดจริง เจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถดำเนินการสืบพระภิกษุรูปนั้นได้ แต่ดังที่ ได้กล่าวแล้วว่าการกระทำความผิดตาม พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ นั้น มีความซับซ้อนและการหาพยาน หลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดและตัวบุคคลที่กระทำความผิดนั้นเป็นไปได้ยากและอาจจะต้องใช้เวลาในการ รวบรวมพยานหลักฐาน เช่น กรณีการโพสต์ข้อความลงบนสื่อโซเชียล หรือคลิปวิดีโอต่าง ๆ ถึงแม้ข้อบัญญัติ ผู้ใช้งานจะเป็นของพระภิกษุ แต่เจ้าหน้าที่ก็ต้องพิสูจน์ให้ได้ อย่างแน่แท้ว่าผู้โพสต์เป็นพระภิกษุรูป นั้นจริง และขั้นตอนต่อมาจะต้องมีเจ้าหน้าที่ที่เชี่ยวชาญด้านพระวินัยพิจารณาการกระทำดังกล่าวว่า ผิดพระวินัยหรือไม่ เป็นการผิดพระวินัยในระดับใด ต้องรับโทษตามพระวินัยหรือไม่อย่างไร ซึ่งหากการ โพสต์รูปดังกล่าวเป็นภาพลามกอนาจาร หรือการแสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ฉันชู้สาว จะถือเป็นอาบัติ ปาราชิก เจ้าหน้าที่สามารถร้องขอให้เจ้าอาวาสหรือพระผู้บังคับบัญชาให้พระภิกษุรูปนั้นลาสิกขาจาก สมณเพศหรือสึกได้ทันทีจากการผิดพระวินัยระดับโทษหนัก

โดยสรุป การดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ เจ้าหน้าที่ต้องใช้ความ เชี่ยวชาญในการเก็บพยานหลักฐานทางคอมพิวเตอร์ซึ่งสามารถถูกลบออกจากฐานข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว การทำงานของเจ้าหน้าที่จะต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำในการชี้ความผิดและชี้ตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งอาจจะเจ้าของบัญชีและเจ้าของเครื่องคอมพิวเตอร์ รวมถึงแท็บเล็ต หรือโทรศัพท์นั้นจริง หรืออาจถูกผู้อื่นเข้าสวมบัญชีผู้ใช้ในการโพสต์จนเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ ทั้งบุคคล ธรรมดาและพระภิกษุต้องได้รับความยุติธรรมในการดำเนินการเช่นเดียวกัน แต่พระภิกษุนั้นหากมีการ กระทำความผิดทางอาญา ตาม พ.ร.บ.คณะสงฆ์ฯ มีบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในการดำเนินการ แต่เจ้าหน้าที่ ต้องพิสูจน์ให้ได้ อย่างแน่แท้ว่าพระภิกษุผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริง และการพิสูจน์ด้วยพยาน

^๗ Pusit Sukchui, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.wongnai.com/articles/thai-cyber-law>.

หลักฐานทางคอมพิวเตอร์ดังที่กล่าวไปแล้วนั้น ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ ความร่วมมือของผู้ให้บริการ ที่เป็นลักษณะพยานที่แตกต่างออกไปจากการกระทำความผิดอาญาโดยทั่วไป ดังนั้น ความรับผิดชอบของพระภิกษุตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ นั้นมีความแตกต่างและการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ ต่อพระภิกษุต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป เพราะจำต้องใช้ทั้งกฎหมายและพระวินัยในการพิจารณาความรับผิดชอบควบคู่กันไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์หรืออาชญากรรมคอมพิวเตอร์มีรูปแบบที่ซับซ้อน แตกต่างไปจากการกระทำความผิดอาญาโดยทั่วไป การกระทำบางอย่างอาจเข้าข่ายการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์โดยผู้กระทำอาจไม่ได้มีเจตนา หรือหลายกรณีที่ผู้กระทำความผิดใช้โอกาสของการสื่อสารที่ไร้พรมแดน การสื่อสารที่รวดเร็ว มาเป็นเครื่องมือก่ออาชญากรรมและผลของอาชญากรรมดังกล่าวสร้างความเสียหายเป็นวงกว้างและมีมูลค่ามหาศาล การยับยั้งการก่ออาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์กระทำได้ยาก เพราะประชาชนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ได้ง่าย รวมทั้งพระภิกษุที่สามารถเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตได้ง่าย การควบคุมการใช้งานเป็นไปได้ยาก บางกรณีมีการปลอมแปลงบัญชีใช้งาน เมื่อก่อความผิดขึ้น มีการลบบัญชีออกไปจากระบบ จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการเพื่อกู้ข้อมูล หรือจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ให้บริการแอปพลิเคชันต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่สำนักงานตั้งอยู่ในต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าการรวบรวมพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์จำเป็นต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว โดยผู้เชี่ยวชาญและการได้รับความร่วมมือจากผู้ให้บริการ เพื่อตรวจสอบให้ได้อย่างแน่ชัดว่าผู้ใดคือผู้ที่กระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ที่แท้จริง กรณีพระภิกษุที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ ในบางกรณียังไม่เป็นความผิดตามพระวินัย แต่เจ้าหน้าที่ที่อาจจะไม่มีความเข้าใจในพระวินัยและพระชั้นผู้ใหญ่อาจจะไม่มีความเข้าใจความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ อาจส่งผลให้พระภิกษุรูปนั้นต้องเสียจากสมณเพศ ทั้งที่ยังไม่ได้มีโอกาสพิสูจน์ข้อเท็จจริงของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิพระภิกษุซึ่งถือเป็นประชาชนที่ควรได้รับสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑.๑ ตรากฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ ขั้นตอนทางกฎหมายในการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เฉพาะกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นพระภิกษุ เพราะนอกจากพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ แล้ว พระภิกษุยังต้องอยู่ภายใต้พระวินัยและ พ.ร.บ.

คณะสงฆ์ฯ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่พระภิกษุ และเพื่อการดำรงไว้ซึ่งศรัทธาในพุทธศาสนา

๑.๒ จัดตั้งหน่วยงานเฉพาะที่มีหน้าที่รับผิดชอบการใช้งานคอมพิวเตอร์ของพระภิกษุ และให้อำนาจในการตรวจสอบ เพื่อการดำเนินการที่รวดเร็วและแม่นยำ รวมทั้งการเป็นหน่วยงานกลางที่มีความเข้าใจทั้งในส่วนของพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ และพระวินัยตามพ.ร.บ.คณะสงฆ์ฯ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเจ้าหน้าที่ในการการรวบรวมพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ และร่วมพิจารณาการกระทำทางคอมพิวเตอร์ของพระภิกษุว่าเป็นความผิดหรือไม่ อย่างไร มีโทษทางกฎหมายหรือมีโทษทางพระวินัยหรือไม่ ทั้งกรณีที่พระภิกษุกระทำความผิดจริงและกรณีที่พระภิกษุมิได้เป็นผู้กระทำความผิดนั้น

๑.๓ ให้ความรู้แก่พระภิกษุ ประชาชน และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ที่ถูกต้อง การกระทำทางคอมพิวเตอร์ใด อาจเข้าข่ายเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์โดยไม่มีเจตนา เพราะหากไม่สามารถพิสูจน์เจตนาได้ พระภิกษุที่กระทำความผิดนั้นต้องรับโทษ ซึ่งพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ มีโทษทางอาญา พระภิกษุรูปนั้นต้องสึกจากสมณเพศและรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้น การมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ จึงมีความสำคัญในการป้องกันอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้น และช่วยให้การใช้คอมพิวเตอร์มีประโยชน์ในการเผยแผ่พุทธศาสนาต่อไปอย่างยั่งยืน

๑.๔ รัฐควรจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษสำหรับพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับความผิดทางคอมพิวเตอร์โดยตรง เพื่อการยื่นฟ้อง การรับฟังพยานหลักฐานต่าง ๆ ในสำนวนคดี อาจมีความแตกต่างออกไปและความเสียหายที่เกิดจากคดีที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มักเป็นความเสียหายจำนวนมากและปรากฏความเสียหายเป็นวงกว้าง การมีศาลชำนาญพิเศษและมีการบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความไว้โดยเฉพาะจะทำให้เกิดผลดีแก่กระบวนการยุติธรรมที่สามารถกระทำการพิจารณาและพิพากษาคดีได้รวดเร็วและถูกต้อง เกิดความเป็นธรรมในสังคม และลดความเสียหายจากอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนได้อีกทางหนึ่ง

๒. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ศึกษาเพิ่มเติมกรณีการบังคับใช้และวิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ฯ ทั้งบุคคลธรรมดาและพระภิกษุ

๒.๒ ศึกษาคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เพื่อเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายหรือกำหนดระเบียบขั้นตอนในการดำเนินการตามกฎหมายที่ชัดเจนมากขึ้น

บรรณานุกรม

กุลธิดา อาธิเจริญสุข. “การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับฟิชชิง”. วารสารรามคำแหง ฉบับนิติศาสตร์. ปีที่

๖ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม – ธันวาคม): ๒๕๖๐.

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.๒๕๐๕.

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐.

สราวุธ ปิตียาศักดิ์. คำอธิบาย พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.๒๕๕๐

และ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๖๐. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, ๒๕๖๓.

สาวตรี สุขศรี. กฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมคอมพิวเตอร์และอาชญากรรมไซเบอร์. กรุงเทพมหานคร:

โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
๒๕๖๓.

Pusit Sukchuai. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.wongnai.com/articles/thai-cyber-law>.